

תפילות ראש השנה

Reviewed by Rav Moshe Heinemann שליט"א

Written by Shalom Aryeh Greenfield

ראש השנה of יום טוב שהחיינו assigned as the time to say קידוש חז"ל: **קידוש**.

- **ברכת שהחיינו**: On the second night, there is a question if one says ¹שהחיינו. For this reason, the one who says קידוש should wear a new article of clothing or use a fresh fruit that he has not eaten since it came in season². If he is using a new fruit he should place it on the table during ³קידוש.
 - The person making קידוש should eat from the new fruit before washing for ⁴המוציא. If he has multiple new fruits they should all be on the table during קידוש, but he only eats from one before the סעודה.
 - The people who are listening to קידוש do not need to eat from the new fruit. If they choose to partake of the new fruit, they do not eat from it until after the חלה. They can choose to have in mind for the שהחיינו when listening to קידוש or say their own ברכה of שהחיינו before eating the new fruit⁵.
 - If the first day of ראש השנה is שבת, one says קידוש by הבדלה for the second night:
 - **המבדיל בין קדש לקודש**: Since מוצאי שבת is יום טוב, one says קדש לקודש rather than המבדיל בין קדש לחול. If one mistakenly said המבדיל בין קדש לחול he is still יוצא.
 - **בורא מאורי האש**: Two candles are moved close to each other for the ברכה of בורא מאורי האש without actually touching⁶. One should be careful not to move them close enough together that they would cause wax to drip off each other⁷.
- קידוש before מוסף תקיעת שופר and davening**: On any יום טוב and שבת one may not eat an actual סעודה before davening ⁸מוסף. Many are מקפיד not to eat at all before תקיעת שופר⁹. If מוסף will end late and one finds it difficult to focus on davening on an empty stomach, he may make קידוש and eat enough that he will be able to daven with כוונה¹⁰.
- If one does not plan to eat before תקיעות and wants to avoid fasting, he can drink at least a מלא לוגמיו¹¹ of water before שחרית.

¹ There is a question if the שהחיינו said on the first night is for the entire ראש השנה since its considered one long day. מ"ב ס"ק ה' – This is specifically for ראש השנה; other ימים טובים do not need a new fruit.

² שו"ע ורמ"א סי' ת"ר סעיף ב'

³ שו"ע סי' ת"ר סעיף ב'

⁴ מטה אפרים סי' ת"ר סעיף ו' ויש מנהגים אחרים

⁵ מטה אפרים סי' ת"ר סעיף ו'

⁶ הגהות רע"א או"ח סי' רצ"ח על מ"א ס"ק ד'

⁷ ע"י בה"ל סי' תקי"ד סעיף ב' ד"ה ויכבה במהרה " כשמטה הנר מתיד טיפות לארץ וזה בודאי אסור כו"י

⁸ שו"ע או"ח סי' רפ"ו סעיף ג'

⁹ שערי תשובה סי' תקפ"ד ס"ק ג', הגהות רע"א סי' תקפ"ט

¹⁰ ע"י מטה אפרים סי' תקפ"ח סעיף ב'

¹¹ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א ע"פ או"ח סי' תרי"ב סעיף ט'

Davening not in Shul: In general, davening is more powerful in a Shul¹² with a ספר תורה in the ארון קודש¹³. It is also more effective when davening with a מנין¹⁴.

- **אָבִינוּ מְלַכְנוּ:** During the עשרת ימי תשובה we say אָבִינוּ מְלַכְנוּ after חזרת הש"ץ of שחרית and מנחה.
 - **Without a מנין:** One says אָבִינוּ מְלַכְנוּ even without a מנין¹⁵. In Shul, some parts of אָבִינוּ מְלַכְנוּ are repeated after the חזן. If there are less than ten people davening together, even if they are in Shul, they say these parts themselves¹⁶.
 - **Opening the ארון קודש:** Many Shuls open the ארון קודש for אָבִינוּ מְלַכְנוּ. If there is less than a מנין davening together in a Shul, they do not open the ארון קודש¹⁶.
 - If the מנין has a ספר תורה that is not in an ארון קודש, they do not do anything at the time that פתיחה is normally done. They do not unwrap it from the טלית¹⁶.
- **Time of מוסף if one is davening ביחידות:** One should not daven מוסף until after¹⁷ three שעות זמניות¹⁸ into the day¹⁹.

Davening at home:

Which parts of davening are most important: If a woman is home to supervise her young children and is unable to say the whole davening, certain things are more important to be said. The order of importance is as follows:

1. **ברכת השחר:** She should say ברכת השחר beginning with הגומל על נטילת ידים through חסדים at the end of המעביר שנה. A woman can say this any time before שקיעה²⁰.
2. **שמונה עשרה:** She should say each of the four מעריב, שחרית, מוסף, and מנחה. If she only has time for one but is able to choose she should daven שחרית.
3. **שמע:** She should make sure to say the first פסוק of שמע and ברוך שם. For a woman, this can be said any time during the day but preferably before סוף זמן קריאת שמע²¹.
4. **פיוטים:** On ראש השנה there are many פיוטים said during חזרת הש"ץ. She may choose whichever פיוטים she finds most inspirational.

There are similar rules for a man who is too sick to daven. The notable exception is that for a man it is more important to say the three paragraphs of שמע before סוף זמן קריאת שמע²¹ than שמונה עשרה.

¹² מ"ב סי' צ' ס"ק כ"ז וס"ק נ"ה

¹³ שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד' סימן ס"א - "דלכן מסתבר שאף התפילה עצמה עדיפה כשאיכא ס"ת"

¹⁴ מ"ב סי' צ' ס"ק כ"ח וע"י אגרות משה או"ח חלק ב' סי' ק"ה שזה אפילו בעשיית

¹⁵ ספר אליה רבה או"ח סי' תקפ"ד אות ה' בשם קיצור של"ה

¹⁶ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

¹⁷ The blowing which precedes מוסף should also be after three שעות זמניות hours into the day

¹⁸ In Baltimore this year תשפ"א this is at 9:56. This is the same as סוף זמן קריאת שמע

¹⁹ תקצ"א ס"ק י"ד

²⁰ In Baltimore this year תשפ"א this is at approximately 7:45

²¹ In Baltimore this year תשפ"א this is at 9:56.

for the blowing of the שופר: In Shul, we blow the שופר right before מוסף. We say several תפילות for the blowing of the שופר.

- **למנצה:** Before the שופר is blown we say למנצה²² seven times²³. If a מנין does not have someone to blow the שופר for them before מוסף they do not say למנצה at that time.
 - There is an ענין to say למנצה when one is ready to hear שופר even if it is not during davening²⁴.
- **מן המצר:** Before the שופר is blown, the בעל תוקע says seven פסוקים which are repeated by the ציבור²⁵. If a מנין does not have someone to blow the שופר for them before מוסף they do not say these פסוקים.
- **היום הרת עולם:** After the blowing of the שופר we say הַרְתָּ עוֹלָם הַיּוֹם. This is said even at a מנין when the שופר is not blown²⁶.
 - This תפילה is only said when listening to the שופר during davening.
 - Some who daven נוסח ספרד say this תפילה during the silent שמונה עשרה. They only say it when there is a שופר blown at the מנין at which they are davening.
 - One who is davening without a מנין does not blow nor have someone blow for him during the quiet שמונה עשרה even if he davens ספרד.
 - **אַרְשֶׁת שְׁפָתֵינוּ:** After the blowing of the שופר we say אַרְשֶׁת שְׁפָתֵינוּ. This is not said when the שופר is not blown, such as on שבת²⁶.

ברכת כהנים

Wearing shoes during ברכת כהנים (דוכן go up to the כהן): The כהנים are not allowed to wear *any* shoes²⁷ when they דוכן²⁸. If a כהן is at an outdoor מנין and the ground is muddy, he can loosen his shoes so that he will later be able to take them off without touching them. He can then wear his shoes until he reaches the place where he will דוכן. Before the ברכה on ברכת כהנים he slips off his shoes being careful not to touch them with his hands. He should prepare a piece of cardboard or other item to put down on the ground so that he can stand on it during ברכת כהנים.

- Even if a כהן forgot to prepare a piece of cardboard to stand on and has non-leather, non-laced slippers he may not wear them for ברכת כהנים²⁹.

²² תהלים of פרק מ"ז

²³ מטה אפרים סי תקפ"ה סעיף ג'

²⁴ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

²⁵ מטה אפרים סי תקפ"ה סעיף ג'

²⁶ ע"י שו"ע או"ח סי' תקצ"ב סעיף א'

²⁷ רמ"א או"ח סי' קכ"ח סעיף ה' do not even wear slip on shoes for Duchening

²⁸ שו"ע או"ח סי' קכ"ח סעיף ה'

²⁹ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א מפני שכן המנהג

קריאת התורה:

- **If a מנין has only one ספר תורה and the laining is from two פרשיות:** On ראש השנה the מפטיר is from פנחס פרשת פנחס whereas the main laining is from a different פרשה. If a מנין has only one ספר תורה and needs to read from two places, they say חצי קדיש and then roll the ספר תורה to the מפטיר³⁰. They do not do הגבהה in between.
- **Moving a ספר תורה:** In general, a ספר תורה should not be moved around to use at different מנינים³¹. The מנין should come to where the ספר תורה is located. However, בדיעבד, if a מנין of people need to hear laining and it is not practical for them to go to the location of the ספר תורה, the ספר תורה may be brought to them³².
- **When to bring the ספר תורה outside:** If the מנין is in the Shul's yard³³ it should be kept inside in the ארון קודש and brought out when it is time to lain. The י"ג מידות are said (if it is not שבת) immediately after bringing the ספר תורה out to the מנין.

Bowing down during davening:

- It is אסור for one to bow down with his forehead directly on the ground or floor³⁴. In many Shuls the men³⁵ are נוהג to bow down with their heads to the ground for ואנחנו during עלינו of חזרת הש"ץ מוסף of ראש השנה. One must be careful to put something such as a towel or sheet of paper between his head and the floor or ground³⁶.
 - Many people *also* put a towel or sheet of paper between their knees and the floor. This is done to prevent their pants from becoming dirty³⁷. If they do become dirty one would want to clean them off. It is often אסור to clean them off on יום טוב.
 - When bowing down during עלינו, one lowers to his knees for the words ואנחנו ומשתחוים. He then leans over with his hands on the floor from the word ומודים and remains in position until he says אין עוד³⁸. Many are נוהג to also lower their head to the floor when their hands are on the ground³⁹.
 - When davening the silent עשרה, one bows during עלינו the same way that he does during עלינו at the end of davening⁴⁰.

³⁰ שוייע או"ח סי' קמ"ד סעיף ג'

³¹ שוייע או"ח סי' קל"ה סעיף י"ד וסי' תקפ"ד סעיף ג' "אין מביאין אצלם ס"ת אפילו ברי"ה וביום הכיפורים"

³² עינין בה"ל סי' קל"ה ד"ה אין מביאין לענין עשרה בני אדם בבית האסורים

³³ מטה אפרים סי' תקפ"ד סעיף כ"ד

³⁴ רמ"א או"ח סי' קל"א סעיף ח'

³⁵ There are different מנהגים regarding women.

³⁶ מ"ב סי' קל"א ס"ק מ"א ומ"ב סי' תרכ"א ס"ק י"ד

³⁷ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

³⁸ מטה אפרים סי' תקצ"ב סעיף א'

³⁹ רמ"א או"ח סי' תרכ"א סעיף ד'

⁴⁰ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

Omitting פיוטים: If someone usually says פיוטים and is davening at a Shul where they are not saying פיוטים, he does not need to be מתיר נדר to omit the פיוטים. This is because his מנהג is to say whatever the Shul says and he is still doing so⁴¹. If he wants he may say them on his own at home.

*May we all be זוכה to a
כתיבה וחתימה טובה*

⁴¹ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א ועיי עוד בס' דגול מרבבה יו"ד סי' רי"ד